



สภาพปัญหา

ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคซึ่งแบ่งออกเป็น จังหวัดและอำเภอ¹ อันเป็นลักษณะของการแบ่งอำนาจและมอบอำนาจ (Deconcentration) ของรัฐบาลระดับชาติไปให้แก่ตัวแทนของรัฐบาล ซึ่งไปประจำอยู่ในเขตปกครองเขตใดเขตหนึ่ง คือ จังหวัดหรืออำเภอ² กล่าวอีกนัยหนึ่งนั้น ราชการส่วนภูมิภาค ก็คือตัวแทนของราชการส่วนกลาง ซึ่งนำบริการของรัฐออกไปสู่ประชาชน นั่นเอง โดยมีข้าราชการซึ่งแต่งตั้งไปจากส่วนกลาง เป็นผู้รับผิดชอบปฏิบัติคล้อยตามกันลงไป³ สำหรับอำเภอนั้น ย่อมถือได้ว่าเป็นราชการส่วนภูมิภาค ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นหน่วยงานระดับต้นของรัฐ ในอันที่จะนำบริการด้านต่างๆ ไปสู่ประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง โดยมีนายอำเภอ ซึ่งเป็นข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชา บริหารราชการในอำเภอ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอ⁴ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้การบริหารงานของอำเภอดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล การบริหารงาน

¹ "ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218", ราชกิจจานุเบกษา 53 (29 กันยายน 2515) : ข้อ 47.

² โสภณ ปภาพจน์ และ ชาตรี ทิเรกศรี, การปกครองส่วนภูมิภาคของไทย (ม.ป.ท), 2521), หน้า 2 - 3.

³ ร.ต. เบญจกุล มะกะระรัช, "ระบบราชการและประสิทธิภาพของราชการไทย" (เอกสารวิจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาโรงเรียนนักปกครองระดับสูง รุ่น 4 วิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง, 2519), หน้า 7.

⁴ ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218, ข้อ 57.

ของอำเภอจึงมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตตลอดจนความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างแน่นแฟ้น และมีผลกระทบโดยตรงต่อความสุขทุกข์ของ ประชาชนรวมตลอดไปถึงความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นอีกด้วย เพราะการบริหารงานตามตัวบทกฎหมายต่างๆ ก็คือ การปฏิบัติตามแนวนโยบายของรัฐบาลกลางที่มุ่งประโยชน์สุขของประชาชนหรือความเจริญของท้องถิ่นก็คื ผลที่จะบังเกิดตามมานั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารราชการของอำเภอเป็นสำคัญประการหนึ่ง

ในบรรดาปัจจัยต่างๆ ในการบริหารงาน ซึ่งประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนการจัดการต่างๆ นั้น ปัจจัยคนนับว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุด เพราะคนเป็นผู้คลอบคอบให้ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานหรือการจัดการใดๆ ก็ตาม คนเป็นผู้จัดการงาน ซึ่งรวมถึงการริเริ่ม วางแผนการบริหาร การกำกับการ ตลอดไปถึงการดำเนินการ และ คอยปรับปรุงงาน¹ อย่างไรก็ตามในการบริหารงานต่างๆ นั้น ความสำเร็จทั้งปวงที่จะบังเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำเร็จในส่วนที่เกี่ยวกับปัจจัยคนนั้น กล่าวได้ว่า ผู้นำเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งยวด ต่อการนำไปสู่ผลสำเร็จในการบริหารงาน เพราะผู้นำนั้นเป็นศูนย์รวมแห่งการรวมพลังของบุคคลในองค์การ เป็นแกนกลางที่จะใช้อำนาจหรืออิทธิพลในอันที่จะปฏิบัติการ เพื่อให้บังเกิดความร่วมมือประสานกัน เพื่อที่จะทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ด้วยดี ทั้งนี้ คุณภาพและลักษณะของผู้นำ ย่อมมีส่วนสำคัญและมีความใกล้ชิดกับคุณภาพของ สถาบัน และมีผลสะท้อนต่อผลงานและ วิถีปฏิบัติงานของ องค์การแต่ละแห่งเป็นอย่างมาก² ผู้นำจึงเปรียบเสมือนหนึ่งแกนกลางหรือหลักชัยในอันที่จะทำให้การดำเนินงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนผลงานส่วนรวมขององค์การก้าวไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายไปได้ด้วยดี

¹ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์, คำกล่าวในการเปิดสัมมนาผู้บริหาร รุ่นที่ 2, ประมวลสุนทรพจน์ ของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2507), หน้า 300.

² อาษา เมฆสวรรค์, "ประมุขศิลป์ : ศิลปะของการเป็นหัวหน้างาน", ใน หลักบริหาร (พระนคร : โรงพิมพ์สวนทองถิ่น, 2510), หน้า 211.

โดยที่นายอำเภอ นั้นเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ตลอดจนความรับผิดชอบในการควบคุม บังคับบัญชาบรรดาข้าราชการทั้งปวงในอำเภอ รวมตลอดไปถึงการปกครองดูแล "บ้านัก ทุกข์ บำรุงสุข" แก่ประชาชนในเขตอำเภอที่รับผิดชอบคงได้กล่าวแล้ว ดังนั้น ภาระ หน้าที่อันสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่นายอำเภอจะต้องปฏิบัติ เพื่อให้การบริหารงานอำเภอ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก็คือ นายอำเภอจะต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการ ประสาน งานทั้งที่เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ ของ กรมการ ปกครอง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่นายอำเภอ ต้องรับผิดชอบโดยตรง รวมตลอดไปถึงงานของทุกกระทรวง ทบวง กรมอื่นๆ รวมตลอด ไปถึงการ ประสานงานกับประชาชนในเขตอำเภอที่นายอำเภอเป็นผู้ปกครอง ท้องที่อยู่ด้วย ภาระหน้าที่นี้ นับได้ว่าเป็นนโยบายที่สำคัญประการหนึ่ง ที่กรมการปกครอง กระทรวง มหาคไทย ได้ตั้งเป้าหมายให้นายอำเภอทุกคน ได้มีความสำนึกในอันที่จะต้อง เป็นผู้รับผิดชอบ และสนองนโยบายการ ปฏิบัติราชการของทุกกระทรวง ทบวง กรม โดยพิจารณา เห็นว่า ตามลักษณะงาน หรือตามประเพณีการปฏิบัติราชการแล้ว เป็นที่ยอมรับกันว่า งานของฝ่ายปกครอง เป็นพื้นฐานรองรับงานของทุกกระทรวง ทบวง กรม¹

ด้วยเหตุนี้เอง นายอำเภอในฐานะผู้นำที่มีความสำคัญอย่างมากต่อท้องถิ่น จึง ต้องใช้ภาวะผู้นำของตนในอันที่จะก่อให้เกิดการ ประสานงานอำเภอที่ดี มีประสิทธิ- ภาพ เพื่อนำไปสู่การบริหารงานอำเภอที่สามารถอำนวยประโยชน์สุขให้แก่ประชาชนใน ท้องถิ่นโดยส่วนรวม บนพื้นฐานร่วมกันของความรัก ความสามัคคี และความร่วมมือ ประสานงาน ทั้งส่วนราชการต่างๆในอำเภอ และระหว่างประชาชนในท้องที่อำเภอ กับ ทางราชการ ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจกันในอันที่จะสรรค์สร้าง ความเจริญก้าวหน้าให้กับท้องถิ่น และนำไปสู่ความ เจริญก้าวหน้าของ ประเทศชาติโดยส่วนรวมเป็นประการ สำคัญอีกด้วย

¹ คำรง สุนทรสารทูล, "นโยบายการ ปฏิบัติราชการของ กรมการ ปกครอง", ใน เทศาภิบาล 72 (ธันวาคม 2520), หน้าพิเศษ.

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ต้องการศึกษากว่า การใช้ภาวะผู้นำของนายอำเภอกับการประสานงานอำเภอนั้น นายอำเภออาศัยปัจจัยอะไร เพื่อให้คนประสบความสำเร็จในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ต้องการศึกษากว่า นายอำเภอต้องประสบปัญหา อุปสรรคต่างๆ มากน้อยเพียงใด หรือไม่ ในการประสานงานอำเภอ โดยการอาศัยภาวะผู้นำของคนเป็นเครื่องมือที่จะก่อให้เกิดการประสานงานอำเภอ ดำเนินไปด้วยดี
3. ต้องการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการประสานงานอำเภอของนายอำเภอ เพื่อให้การใช้ภาวะผู้นำของนายอำเภอในการประสานงานอำเภอ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้นายอำเภอได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานในการปฏิบัติราชการของทุกกระทรวง ทบวง กรม และเป็นศูนย์กลางการประสานงานระหว่างทางราชการกับประชาชนในท้องที่อำเภอ เพื่อนำไปสู่การบริหารงานอำเภอที่มีความคล่องตัว สามารถตอบสนอง ความต้องการและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามเป้าหมายที่ทางราชการได้กำหนดไว้ด้วยดี

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้เขียนประสงค์จะศึกษาเพื่อให้ทราบว่า การใช้ภาวะผู้นำของนายอำเภอในทศวรรษประสานงานอำเภอนั้น นายอำเภออาศัยปัจจัยอะไร เป็นเครื่องมือ และประสบปัญหาต่างๆ ในการประสานงานอำเภอในเรื่องอะไร อย่างไร และใช้วิธีการใดในอันที่จะทำให้การประสานงานอำเภอ สามารถดำเนินไปด้วยดีได้ แต่เนื่องจากผู้เขียนมีข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลา และทุนทรัพย์ในการวิจัย จึงมุ่งศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับตัวนายอำเภอเป็นสำคัญ และในการประสานงานอำเภอนั้น มุ่งที่จะศึกษาการประสานงานระหว่างส่วนราชการของหน่วยงานราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม ในส่วนภูมิภาคที่นายอำเภอควบคุมดูแลรับผิดชอบ และการประสานงานกับหน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจในอำเภอ ที่นายอำเภอไม่มีอำนาจควบคุมบังคับบัญชาโดยตรงได้ รวมทั้ง

การประสานงานกับประชาชนที่มาติดต่อใช้บริการ ของอำเภอเป็นประเด็นสำคัญเท่านั้น มิได้ครอบคลุมไปถึงการประสานงานกับหน่วยงาน หรือบุคคลอื่นนอกเหนือจากที่ได้กล่าวไว้ นี้แต่อย่างใด เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสุขาภิบาล สมาชิกสภาจังหวัด หรือผู้มีอิทธิพลอื่นๆ ในท้องถิ่น ฯลฯ ทั้งนี้ ผู้เขียนเล็งเห็นว่า การบริหารงานอำเภอนั้น เมื่อใดก็ตามที่หน่วยงานราชการทุกหน่วยในอำเภอ ร่วมมือประสานงานกันด้วยความรัก ความสามัคคีอันดีต่อกัน ย่อมจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพในการบริหารงาน และเป็นที่ยอมรับและได้รับความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างดียิ่ง จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนได้มุ่งศึกษาในค่านนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายอำเภอ ในฐานะผู้นำ หรือผู้บังคับบัญชาของข้าราชการอำเภอทั้งปวง นับเป็นผู้มีบทบาทและอิทธิพลอย่างมากที่จะใช้ภาวะผู้นำของตน ให้การประสานงานอำเภอ ดำเนินไปได้ด้วยดี

ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพ (Personality) ของนายอำเภอนั้น ผู้เขียนไม่อาจศึกษาบุคลิกภาพภายใน ซึ่งได้แก่ลักษณะนิสัยใจคอ สติปัญญา อารมณ์ และความรู้สึกต่าง ๆ ภายในของนายอำเภอได้ จึงมุ่งศึกษาถึงบุคลิกภาพภายนอกของนายอำเภอ โดยศึกษาจากการให้ความสนใจพิถีพิถันในการแต่งกาย การควบคุมรูปร่าง ลักษณะ ให้เหมาะสมไม้อ้วนหรือผอมเกินไป หรือการร่วมงานสังคมต่างๆ ของนายอำเภอ และการ สอดตามเกี่ยวกับสุขภาพของ นายอำเภอเป็นประเด็นในการศึกษาครั้งนี้ เป็นสำคัญ

สมมติฐานของการวิจัย

1. การใช้ภาวะผู้นำของ นายอำเภอ เพื่อให้การประสานงานอำเภอ ดำเนินไป ด้วยดีนั้น นายอำเภอต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนต่อไปนี้ คือ

วิธการศึกษ

1.1 อำนาจบารมี (Power) ในตัวนายอำเภอ ซึ่งโคแก

1.1.1 ความรู้ ความสามารถ รวมทั้งประสบการณ์ในตำแหน่ง

หน้าที่การงาน

1.1.2 สภาพฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนายอำเภอ

1.1.3 บุคลิกภาพเฉพาะตัวของนายอำเภอ (Personality)

1.1.4 ความเป็นผู้มีคุณธรรม มีคุณธรรม

1.2 การใช้กระบวนการในการบริหาร ได้แก่ การวางแผนงาน การมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การอำนวยการ การวินิจฉัยสั่งการ และการควบคุมงาน

2. การที่นายอำเภอต้องอาศัยภาวะผู้นำเป็นเครื่องมือสำคัญ เพื่อให้การประสานงานอำเภอเป็นไปด้วยดีนั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะตัวนายอำเภอต้องประสบปัญหาอันเกิดจากความบกพร่องของกฎหมาย ระเบียบวิธีปฏิบัติของทางราชการที่ใช้บังคับ ซึ่งมิผลทำให้นายอำเภอไม่มีเอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) รวมทั้งปัญหาซึ่งเกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างข้าราชการอำเภอด้วยกันเอง หรือ ระหว่างข้าราชการ กับประชาชนในท้องที่อำเภอ ซึ่งทำให้เกิดเป็นช่องว่าง (Gap) ขึ้น ซึ่งนายอำเภอจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำของตน เพื่อที่จะให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างบุคคลกลุ่มต่างๆ ดังกล่าว เพื่อให้เกิดความร่วมมือประสานงานกัน เพื่อการประสานงานอำเภอจะประสบความสำเร็จด้วยดี

วิธการ ศึกษา

ในการ ศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนแบ่งวิธการศึกษออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน กล่าวคือ ส่วนแรกนั้น เป็นการ ศึกษาเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ (Descriptive and Analytical Methods) โดยทำการศึกษาค้นคว้าไป และทำการค้นหาหลักฐานและเอกสาร (Documentary Research) เป็นส่วนใหญ่ โดยทำการศึกษาจาก ตัวบทกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่รับผิดชอบของนายอำเภอ

รวมทั้งทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือและเอกสารทางวิชาการต่างๆจากห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดสถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ห้องสมุดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และห้องสมุด วิทยาลัยการปกครองฝ่ายการศึกษา (โรงเรียนนายอำเภอ) กรมการปกครอง

ในส่วนที่ 2 นั้น ผู้เขียนได้ทำการศึกษาโดยใช้ข้อมูลสนาม (Field Data) โดยทำการทอควมแบบสอบถาม (Questionnaires) ส่งไปยังนายอำเภอทั่วประเทศ ทาง ไปรษณีย์ จำนวน 576 ฉบับ ทั้งนี้ ก่อนจะนำแบบสอบถามฉบับदारเพื่อส่งไปยังนาย อำเภอ นั้น ผู้เขียนได้สร้างแบบสอบถามขึ้น และได้ทำการทดสอบโดยได้นำแบบสอบถาม ไปให้นักศึกษาโรงเรียนนายอำเภอ รุ่นที่ 15 ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้รักษาการใน ตำแหน่งนายอำเภอมาแล้วทั้งสิ้น จำนวน 24 นาย เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 24 - 28 สิงหาคม 2521 ณ โรงเรียนนายอำเภอ วิทยาลัยการปกครองฝ่ายการศึกษา จังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบว่ามามีคำถามข้อใดบ้างที่ผู้ตอบอ่านแล้วไม่เข้าใจ หรือมีข้อบกพร่องในเรื่องข้อใดบ้าง เมื่อได้ทำการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จากแบบสอบถาม แล้ว ผู้เขียนได้ส่งแบบสอบถาม จำนวน 576 ฉบับ ไปยังนายอำเภอ เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2521 โดยกำหนดเวลาส่งแบบสอบถามกลับคืนมาภายในวันที่ 20 ตุลาคม 2521 โดยผู้เขียนได้รับความอนุเคราะห์จากอธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือเวียนไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ขอความร่วมมือแจ้งให้นายอำเภอ ในเขตจังหวัด ทุกอำเภอ กรอกแบบสอบถามที่ผู้เขียนได้จัดส่งไปถึงนายอำเภอโดยตรง ส่งกลับคืนมายังผู้เขียน ซึ่งผู้เขียนได้รับแบบสอบถามกลับคืนมารวมทั้งสิ้น จำนวน 363 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 66.49 ของนายอำเภอทั้งหมด ผู้เขียนได้นำค่าความถี่จากการ วิจัยมาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบว่า การใช้ภาวะผู้นำของ นายอำเภอ กับ การประสานงาน อำเภอ นั้น มีปัจจัยอะไร เป็นเครื่องสนับสนุน และมีปัญหาหรืออุปสรรคอะไร มากน้อย เพียงใด หรือไม่

นอกจากนี้เพื่อที่จะได้ทราบวิธีการหรือปัญหาในรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ภาวะ ผู้นำของ นายอำเภอในการประสานงานอำเภอ ผู้เขียนได้ทำการสัมภาษณ์นายอำเภอเพิ่ม

เดิมจำนวน 5 นาย รวมทั้งการสังเกตการณ์พฤติกรรมของนายอำเภอและประชาชน
ที่มาติดต่อราชการกับทางอำเภอ ซึ่งผู้เขียนได้เคยมีประสบการณ์ในตำแหน่งปลัดอำเภอ
มารวม 3 อำเภอ เป็นระยะเวลากว่า 4 ปี ประกอบการศึกษาในครั้งนี้นี้ด้วย

วิธีการเสนอเรื่อง

การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้เขียนได้แบ่งวิทยานิพนธ์ออกเป็น 6 บท ดังต่อไปนี้ คือ

บทที่ 1 บทนำ เป็นการกล่าวถึงสภาพของปัญหาในการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา สมมติฐานของการวิจัย วิธีการศึกษา และประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

บทที่ 2 เป็นการกล่าวถึงฐานะความเป็นผู้นำของนายอำเภอ โดยกล่าวถึงฐานะความเป็นผู้นำของนายอำเภอโดยอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบตามตัวบทกฎหมาย ฐานะความเป็นผู้นำของนายอำเภอในฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลาง และฐานะความเป็นผู้นำของนายอำเภอตามสภาพสังคมตามลำดับ

บทที่ 3 เป็นการศึกษาถึงทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำและการประสานงาน โดยทำการศึกษาดังความหมายของภาวะผู้นำ แบบของผู้นำ คุณสมบัติของผู้นำ หน้าที่ของผู้นำ ศิลปะและการปฏิบัติตนให้เป็นผู้นำที่ดี ความหมายและความสำคัญของการประสานงาน จุดมุ่งหมายของการประสานงาน ประเภทของการประสานงาน และเทคนิคของการประสานงาน

บทที่ 4 เป็นการศึกษาถึงการใช้ภาวะผู้นำของนายอำเภอ กับการประสานงานอำเภอ โดยทำการศึกษาดังความจำเป็นในการใช้ภาวะผู้นำของนายอำเภอ กับการประสานงานอำเภอ การขยายตัวของหน่วยราชการ และการเพิ่มจำนวนของข้าราชการพลเรือนในส่วนภูมิภาค ความจำเป็นที่ต้องใช้วิธีการสร้างความร่วมมือปฏิบัติงานเป็นทีม และบทบาทความเป็นผู้นำของนายอำเภอในการประสานงานอำเภอ

บทที่ 5 เป็นบทที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ถึงผลการวิจัยที่ได้จากการออกแบบ

สอบถามนายอำเภอทั่วประเทศ โดยวิเคราะห์ถึงปัจจัยสนับสนุนการใช้ภาวะผู้นำของนายอำเภอในการประสานงานอำเภอ ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่การงาน สภาพฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนายอำเภอ บุคลิกภาพเฉพาะตัวของนายอำเภอ และความเป็นผู้มีคุณธรรม มีความยุติธรรม รวมทั้งการใช้กระบวนการในการบริหารของนายอำเภอ ซึ่งได้แก่ การวางแผนงาน การมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การอำนวยความสะดวก การวินิจฉัยสั่งการ และการควบคุมงาน นอกจากนี้ยังวิเคราะห์ให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่นายอำเภอประสบในการประสานงาน ซึ่งเกิดจากความบกพร่องของกฎหมาย ระเบียบวิธีปฏิบัติของทางราชการที่ใช้บังคับ ซึ่งเป็นผลให้นายอำเภอขาดเอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) รวมทั้งปัญหาความขัดแย้งระหว่างข้าราชการอำเภอด้วยกันเอง และความขัดแย้งระหว่างข้าราชการอำเภอกับประชาชนที่มาติดต่อราชการ ซึ่งก่อให้เกิดเป็นช่องว่าง (Gap) ขึ้น นายอำเภอจึงจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำของตน เพื่อที่จะให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และเกิดความร่วมมือกัน เพื่อให้การประสานงานอำเภอประสบผลสำเร็จไปทั่วทุก

บทที่ 6 เป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้เขียนได้ทำการสรุปให้ทราบเรื่องราวและปัญหาต่างๆ ในวิทยานิพนธ์ทั้งหมด พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้การใช้ภาวะผู้นำของนายอำเภอกับการประสานงานอำเภอ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถช่วยให้นายอำเภอสามารถทำตนเป็นศูนย์ประสานงานของส่วนราชการทุกหน่วยงานในส่วนภูมิภาคระดับอำเภอ รวมทั้งการประสานงานกับประชาชนในท้องที่อำเภอ เพื่อให้บังเกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชนทั่วไป ซึ่งจะนำมาซึ่งประโยชน์สุขของท้องถิ่นและประเทศชาติโดยส่วนรวม

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. การศึกษารังนี้จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการใช้กระบวนการในการประสานงานของข้าราชการทุกระดับ ทบวง กรม ในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะระดับอำเภอ ได้ตระหนักชัดถึงปัญหา เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือ

ในการปฏิบัติหน้าที่ของ ข้าราชการทุกหน่วยงานในอำเภอ ให้บังเกิดความเจริญก้าวหน้า ในท้องถิ่น และก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนทั่วไป สอดตามความมุ่งหมายของทาง ราชการ

2. การศึกษารั้งนี้ จะเป็นการประมวล ปัญหา อุปสรรคต่างๆ ในการ พิจารณาปรับปรุงแก้ไขอำนาจหน้าที่ต่างๆ ของนายอำเภอ เพื่อที่จะสามารถทำให้นาย อำเภอได้ปฏิบัติหน้าที่ เป็นศูนย์ประสานงานของ ส่วนราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม ในส่วนภูมิภาค และเป็นศูนย์ประสานงานในระหว่างทางราชการกับประชาชนในอำเภอ ได้อย่างแท้จริง

3. การศึกษานี้ จะเป็นแนวทางในอันที่จะนำไปศึกษาวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับการ ใช้ภาวะผู้นำในการ ประสานงานของ ผู้บังคับบัญชาในกระทรวง ทบวง กรมอื่นๆ ต่อไป

4. การศึกษารั้งนี้ จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อข้าราชการฝ่ายปกครอง ซึ่งจะได้รับการ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอต่อไป ในอันที่จะศึกษาหาแนวทางใน การดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหาดังๆ ในการประสานงานอำเภอ และจะเป็น ประโยชน์ต่อกรมการปกครอง โดยส่วนรวมในอันที่จะได้หามาตรการ หรือข้อเสนอแนะต่อ หน่วยงานระดับสูงต่อไป เพื่อขจัดปัญหา อุปสรรค ข้อขัดแย้งต่างๆ ซึ่งจะสามารถทำให้นายอำเภอทำหน้าที่ เป็นศูนย์ประสานงานของ ทุกส่วนราชการในส่วนภูมิภาคได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลตลอดไป.

หน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในกิจการทั้งปวงตามที่กฎหมายและระเบียบแบบแผนกำหนดไว้¹ โดยนัยนี้นายอำเภอจึงมีฐานะเป็นผู้นำสูงสุดในการบริหารงานอำเภอที่ตนได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการให้ดำรงตำแหน่งในเขตท้องที่อำเภอต่าง ๆ ทั่วประเทศ ฐานะความเป็นผู้นำของนายอำเภอนั้น หากพิจารณาแล้วจะพบว่าเกิดจากการที่กฎหมายให้อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบแก่นายอำเภอ ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของนายอำเภอจำต้องยึดถือเอากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของทางราชการเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตามขอบเขต อำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย แต่การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการพลเรือนนั้น ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนตามนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะข้าราชการผู้เป็นจักรกลของรัฐบาล ร่วมกันบริหารราชการกับรัฐบาล² นายอำเภอในฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ จึงต้องสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล และต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตามกฎหมายระเบียบของทางราชการ และมติคณะรัฐมนตรี ให้บังเกิดผลดี หรือความก้าวหน้าแก่ราชการ ด้วยความอดุสสาหะ เอาใจใส่และระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ³ นายอำเภอจึงมีฐานะความเป็นผู้นำในเขตท้องที่อำเภอของตน ในฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางอีกด้วย และเนื่องจากฐานะความเป็นผู้นำของนายอำเภอที่มีอยู่ตามตัวบทกฎหมาย อีกทั้งยังมีฐานะเป็นข้าราชการที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของรัฐบาลกลาง

1 "ประกาศคณะปฏิบัติ ฉบับที่ 218", ข้อ 47, 57 และ 58.

2 คำปราศรัยของนายรัฐมนตรี พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ต่อประชาชน เกี่ยวกับเป้าหมายในการบริหารราชการของรัฐบาล เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 17 พฤศจิกายน 2520.

3 "พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518", ราชกิจจานุเบกษา 92 (6 กุมภาพันธ์ 2518) : 68.